

ÅRSBERETNING FOR 2015

1. Virksomhetens art og lokalisering

Landsforeningen for Hjerte- og Lungesyke (LHL) er en landsomfattende interesseorganisasjon for hjerte-, kar og lungesyke og deres pårørende. Organisasjonen skal ivareta hjerte-, kar og lungesykes interesser ved å være talerør for, samt å fremme deres sak inn mot det offentlige og i samfunnet forøvrig. Interesseorganisasjonens virksomhet er organisert med et sekretariat i Storgata 33 i Oslo, fylkesutvalg og lokale lag. Fylkesutvalget skal bygge nettverk gjennom å arrangere lagsamlinger samt tilrettelegge for styrking og deling av kompetanse innenfor likemannsområdet, studieområdet, brukermedvirkning og LHLs kampanjer. Fylkesutvalg ble etablert i 2015 og skal også være et koordinerende mellomledd mellom den sentrale organisasjonen og lokallagene. Fylkesutvalgene inngår som en del av LHL. Enkelte fylker vil drive tilleggsaktivitet i egen regi også etter omorganiseringen. Lokallag er selvstendige enheter og inngår ikke i regnskapet til LHL.

LHL med datterselskaper har i løpet av det siste året, videreført omstillinger i driften. LHLs sentralstyre fattet i september 2015 beslutning om en ny styringsmodell for LHL-gruppen. Slik modell medfører at selskapene LHL Holding, LHL Eiendom Holding og LHL-klinikkene avvikles. Aktiviteten i disse virksomhetene vil i løpet av 2016 inngå i driften til LHL. Fra og med den 1. januar 2016 er driften i LHL-klinikkene overført til LHL gjennom en virksomhetsoverdragelse. Transaksjonen er gjennomført som en virksomhetsoverdragelse til virkelig verdi. Virkelig verdi oversteg bokførte verdier. Avvikling av selskapene gjennomføres våren 2016. LHL-klinikkene har arbeidet videre med relokalisering av virksomheten ved Feiringklinikken og Glitreteklirikken til et nytt sykehusbygg ved Gardermoen. Forhandlinger om husleiekontrakt ble konkludert i juni 2015 og det ble tegnet en leieavtale på 25 år.

LHL-klinikkene as

I tråd med LHLs vedtekter og LHLs strategi, driver LHL-klinikkene pasientrettede tilbud flere steder i landet.

LHL-klinikkene yter sine tjenester gjennom 2 klinikker - Feiringklinikken og Glitreteklirikken – og 4 rehabiliteringsinstitusjoner - Skibotn Rehabilitering, Krokeide Rehabilitering, Røros Rehabilitering, samt rehabiliteringen på Nærland på Jæren.

Feiringklinikken, som ligger i Eidsvoll kommune, er en spesialklinikk for behandling av voksne hjertesyrke. Klinikken åpnet i august 2001 en egen avdeling for hjerterehabilitering. Feiringklinikken startet i januar 2011 opp med ablasjonsbehandling (hjerteflimmerbehandling). Det er i 2015 gjennomført 5 inngrep med prosedyren TAVI (hjerteklaffinnsetting via blodåre). Feiringklinikken har rammeavtale med Helse Sør-Øst. Det er i 2015 tegnet en ny løpende rammeavtale med Helse Sør-Øst. Slik avtale omhandler de aktivitetene i LHL-klinikkene som finansieres gjennom Helse Sør-Øst. Avtalen gir et godt grunnlag for forsvarlig drift av rehabiliteringsvirksomheten. For den kardiologiske og kirurgiske virksomheten er det ikke det tegnet ytelsesavtale for 2016. Rammeavtalen vurderes å gi et godt grunnlag for en forsvarlig drift ved klinikken, men det er usikkerhet knyttet til enkeltytelser på de enkelte prosedyrer som det forhandles om i ytelsesavtalen.

Glitreklubben er en spesialklinikk for behandling og rehabilitering av lungesyke og er lokalisert i Nittedal kommune. Ventelister til klubben er lange og pasienttilstrømningen stor. Aktiviteten ved klubben gir et forsvarlig overskudd. I 2013 ble det etablert poliklinisk tilbud til hjerte- og lungesyke ved Glitreklubben. I siste avtale med Helse Sør-Øst (RHF), har Glitreklubben oppnådd priser og volumer som gir grunnlag for forsvarlig drift. Også Glitreklubben er omfattet av planer om etablering av nytt sykehus og flytting av aktiviteten til Gardermoen.

Skibotn Rehabilitering ligger i Skibotn, Storfjord kommune. Institusjonen har avtale med Helse Nord (RHF) som gir grunnlag for forsvarlig drift. I avtalen er fedmerehabilitering tatt inn som et nytt område. Volum på hjerte- og lungerehabilitering er noe redusert. Skibotn Rehabilitering har også hatt avtale med NAV og dagbasert rehabilitering. Avtalen er gjenstand for reforhandling i 2016.

Røros Rehabilitering ble offisielt åpnet 17. februar 2003 og fikk godkjenning som rehabiliteringssenter i juni samme år. Institusjonen har gjennom flere år etablert et tjenestetilbud spredt på flere pasientgrupper og har avtaler både med Helse Midt-Norge og NAV. Et samarbeid med Kreftforeningen har resultert i at senteret, etter avtale med Helse Midt-Norge, startet med kreftrehabilitering våren 2008. Det drives også fedmerehabilitering. Det foreligger her avtale med Helse Midt som gir grunnlag for forsvarlig drift. I 2015 har Røros Rehabiliteringssenter mistet en avtale med NAV om dagrehabilitering. Senteret har imidlertid sammen med Røros kommune startet opp asylmottak for mindreårige i lokaler med Moan Gård. Avtalen er 3 årig og gir en stabil omsetning for de kommende 3 år. Røros Rehabilitering mottar omtrent 30% av sine inntekter som forskningsmidler. Forskning drives i samarbeid med blant andre NTNU i Trondheim.

I 2009 ble det etablert egen avdeling i Trondheim som tar sikte på å tilby dagrehabilitering av hjerte- og lungesyke samt andre aktuelle pasientgrupper. Institusjonen må til en hver tid arbeide for å utnytte sin kapasitet og det er utfordringer knyttet til å skape lønnsom drift ved institusjonen.

Krokeide Rehabilitering har drevet sin aktivitet på Krokeide i Fana i Bergen kommune. Her drives primært hjerterehabilitering. I ny avtale med Helse Vest (RHF), er priser og volum justert slik at man nå er i stand til å drive med en forsvarlig økonomi også her. Fra april 2016 er virksomheten flyttet til Nesstun i Bergen og det arbeides med å etablere flere dagbaserte aktiviteter i tillegg til eksisterende rehabiliteringstilbud.

Det er også etablert et tilbud på Nærland på Jæren. Her drives i tillegg til hjerterehabilitering også kreftrehabilitering. Tilbudet drives i leide lokaler. Aktiviteten her er regulert av samme avtale som gjelder Krokeide Rehabilitering og gir følgelig grunnlag for forsvarlig drift. Fra april 2016 er virksomheten ved Krokeide flyttet inn i nye lokaler på Nesstun i Bergen hvor de eksisterende tilbud videreføres og hvor det etableres nye dagbaserte tilbud.

Som et ledd i den videre utvikling av tilbud, er det besluttet at virksomhetene på Feiring og Glitre skal samlokaliseres i et nytt og moderne sykehusbygg ved Gardermoen. Hjerte- og lungevirksomheten ved disse klinikkene vil utgjøre kjernen i det nye sykehuset. Det arbeides også med flere nye pasienttilbud som vil bli realisert når sykehuset på Gardermoen er ferdigstilt. Arbeidet med samlokalisering og realisering av ideen om et nytt moderne sykehus ved Gardermoen ble igangsatt høsten 2012. Utredningen ble fullført i 2013. Konklusjonene fra arbeidet ble høsten 2013 lagt frem for LHLs landsmøte som med stort flertall vedtok at slik etablering kan skje. Slik etablering vil eventuelt bety betydelige investeringer men også nye inntektsmuligheter og ikke minst et bredere tilbud til LHLs interessegrupper og andre. Sommeren 2013 inngikk LHL-klinikkene en rammeavtale med Aspelin Ramm Eiendom (ARE) om bygging av nytt sykehus. ARE skal stå som utbygger av sykehuset, som planlegges i tett dialog med LHL-klinikkene. Forhandlinger om leiekontrakt ble konkludert i juni 2015. Aspelin Ramm er byggherre i prosjektet mens det svenske

selskapet Hemfosa AB er med som investor i prosjektet. Byggearbeidene ved det nye sykehuset ble startet høsten 2015 og det legges opp til at LHL-klinikkene kan flytte sin drift inn i bygningen i starten av 2018.

Eiendomsvirksomheten

Fra 2010 er forvaltningen av LHLs eiendommer håndtert av ekstern aktør – BASALE. I 2012 ble LHL Eiendom Holding etablert og man etablerte et selskap for hver institusjonseiendom som LHL-gruppen besitter. Selskapene ble etablert som døtre av LHL Eiendom Holding.

Som følge av landsmøtets beslutning om å flytte driften på Feiring og Glittre inn i nye lokaler på Gardermoen, ble disse eiendommene kraftig skrevet ned i 2013. For eiendommen Glittre er det gjort ekstra avskrivninger som følge av at det er tegnet kontrakt om overdragelse av eiendommen i 2017. Aksellererte avskrivninger skal reflektere verdi på eiendommen på overtakelsestidspunktet. For eiendommen Feiring er det gjort nedskrivning på MNOK 16 i 2015. Det arbeides med et salg av eiendommen parallelt med at det er igangsatt arbeid med å se på alternativ aktivitet ved eiendommen etter at dagens virksomhet er flyttet til Gardermoen. Det er i april 2016 inngått avtale med Røros kommune med sikte på salg eiendommen Røros Rehabiliteringssenter. Avtalen inneholder forbehold.

Driften i den samlede eiendomsvirksomheten gir et underskudd på MNOK 3 som følge av nedskrivning av eiendommen Fering. Egenkapitalen i selskapet Feiring Eiendom er tapt og styrets handelsplikt er inntrådt. Som følge av dette i selskapet Feiring Eiendom vil eier i løpet av 2016 gjøre tiltak for å rette opp i denne.

LHL Eiendom Holding avvikles våren 2016 og eiendomsselskapene vil etter dette ligge i direkte eie under LHL.

LHL Holding AS

LHL Holding AS har som primæroppgave å være konsernbank samt være eier av LHL-klinikkene AS, og eiendomsvirksomheten.. Som følge av sentralstyrets vedtak om ny styringsmodell vil selskapet oppløses i 2016. Rollen som konsernbank og aksjeeier vil etter dette tilligge LHL. Selskapet har ikke hatt ansatte i 2015. Ledelsen av selskapet har blitt ivaretatt av LHL. Selskapet viser i 2015 et underskudd på MNOK 49. Underskuddet kommer primært som en konsekvens av nedskrivninger av aksjeverdiene i selskapet LHL Eiendom Holding. Selskapet har også tatt kostnader knyttet til restrukturering av LHL-gruppen.

LHLs Internasjonale tuberkulosestiftelse

LHL etablerte i 2012 en egen stiftelse som håndterer LHLs internasjonale og nasjonale arbeid med tuberkulose. Stiftelsen hadde sitt første driftsår i 2013. Stiftelsens arbeid er ikke en del av konsernets aktivitet. Stiftelsen utfører arbeide for svært mange tuberkuløse i mange land på 3 kontinenter samt i Norge.

2. Fortsatt drift

Etter store omstillinger har LHL-gruppen i løpet av de siste årene levert tilfredsstillende resultater i sin drift. I 2014 var resultatet preget av salgsgevinst som følge av endret eierskap for KVS og eiendommen knyttet til driften her, samt store positive effekter fra endringer i pensjon. I 2015 er det ikke i samme grad enkelthendelser som preger resultatene. Det er imidlertid tatt kostnader i forbindelse med sykehusetableringen på Gardermoen, samt nedskrivning på eiendommen Feiring. Etableringen av nye tilbud ved Gardermoen og synergier ved å samle driften ved Feiring og Glitre vurderes å gi positive effekter for inntjeningen i LHL-klinikkene og gi en større differensiering av inntektsmulighetene i virksomheten. LHL-gruppen har i løpet av 2016 også ervervet selskapet Vertikal Helseassistanse AS. Investeringen vurderes å gi ytterligere muligheter til å skape vekst og nye inntekter i fremtiden.

Det vil i årene fremover også arbeides med etablering av tilbud i de større befolkningssentra i tråd med LHLs vedtatte strategi. I Bergen er det signert leieavtale nye lokaler på Nesstun i Bergen og virksomheten på Krokeide flyttet inn i disse lokalene i april 2016. Det etableres i tillegg nye dagbaserte tilbud i lokalene.

Forutsetningen for fortsatt drift er lagt til grunn ved utarbeidelse av årsregnskapet 2015.

3. Arbeidsmiljø

Det generelle arbeidsmiljøet i LHL og underliggende virksomheter vurderes som godt. Det har vært noe usikkerhet og uro i de institusjoner og virksomheter hvor det er gjennomført eller planlegges omstillinger. Omorganiseringene og restruktureringene gjennomføres i tråd med lovbestemmelser som regulerer drøftinger og involvering av ansatte. Fravær pga sykdom i LHL i 2015 på 8,11%. Langtidsfravær utgjorde 5,41%. For gruppen er tallene hhv. 5,8% og 4,30%.

Ledelsen har faste møter med ansattes tillitsvalgte og vurderer løpende tiltak i forhold til arbeidsmiljø.

Organisasjonen er ikke fast tilknyttet bedriftshelsetjeneste, men kan ved behov bestille tjenester. Fra 2004 er LHL en inkluderende arbeidslivsbedrift (IA). Det er ikke registrert skader i konsernet i 2015.

4. Ytre miljø

Organisasjonens virksomhet påvirker ikke det ytre miljø i vesentlig grad eller i større grad enn sammenlignbare virksomheter.

5. Likebehandling

LHL har som mål å være en arbeidsplass der det ikke diskrimineres på bakgrunn av etnisitet, nasjonal opprinnelse, hudfarge, språk, religion og livssyn. LHL tilstreber full likestilling mellom kvinner og menn. LHL har i sin policy innarbeidet forholdet rundt likestilling som tar sikte på at det ikke forekommer forskjellsbehandling grunnet kjønn i saker som for eksempel lønn, avansement og rekruttering. LHL har tradisjonelt rekruttert fra miljøer hvor antall kvinner og menn er jevnt representert.

Av LHLs ansatte er 27 kvinner. Dette utgjør 57,44%. I sentralstyret er 6 av 13 medlemmer kvinner. Dette utgjør 46%.

LHLs Ledergruppe består av 4 kvinner og 6 menn.

6. Selskapets stilling og resultatet av virksomheten

Etter styrets oppfatning gir det fremlagte årsregnskap for regnskapsåret 2015 et forsvarlig uttrykk for foreningens stilling og resultatet av virksomhetene. Utover det som fremgår nedenfor og årsregnskapet, kjenner ikke styret til andre forhold vedrørende markedsforhold og prisutvikling som er av interesse for å bedømme selskapet.

Årets regnskap viser et overskudd for LHL-gruppen på MNOK 12,6 . LHL viser et overskudd på MNOK 3,5. LHL-klinikkene viser et overskudd på MNOK 15,6. I LHL Holding fremkommer det et underskudd på MNOK 49. Underskudd i LHL Holding er grunnet i nedskrivning aksjer i LHL Eiendom Holding samt omstillingskostnader. Det fremkommer også et underskudd i LHL Eiendom Holding, Feiring Eiendom, Skibotn Rehabilitering Eiendom og Glitre Klinikken Eiendom. Krokeide Rehabilitering Eiendom og Røros Rehabilitering Eiendom viser overskudd. Se for øvrig eget avsnitt med beskrivelse av virksomhetene.

For LHL fremkommer store deler av overskuddet som følge av store testamentariske gaver, samt finansposter. Restruktureringskostnader i LHL Holding utgjør i 2015 ca. MNOK 2,8. Inntektssiden i så vel LHL som i LHL-klinikkene er imidlertid utsatt for svingninger og det vil arbeides kontinuerlig med å redusere usikkerhet samt øke den generelle inntjeningen. Den lange gjelden i gruppen er redusert med MNOK 10 og likviditeten er tilfredsstillende.

LHL-gruppen har et covenantskrav fra banken tilsvarende egenkapitalandel på 30% for gruppen, samt EBITDA (driftsresultat før av-/nedskrivninger og finansposter) på 50 mill. Egenkapitalandelen for gruppen pr 31.12.2015 er 62,9%, og for LHL 84,8%. For 2014 var egenkapitalandelen på hhv 64,6 og 83,8. EBITDA for LHL-gruppen er på MNOK 69 i 2015. LHL viser en negativ EBITDA på MNOK 6. For 2014 var EBITDA hhv. MNOK 145 og MNOK 20.

Likviditet

LHL-gruppen har gjennom 2015 hatt en tilfredsstillende likviditet. Langsiktig gjeld i LHL-gruppen er redusert med MNOK 10 i 2015 ved ordinær nedbetaling. LHL-gruppen har to konsernkontoordninger. En som gjelder LHL samlet og en som gjelder LHL Holding AS med døtre. Samlet bankbeholdning i LHL var pr. 31.12.2015 MNOK 72. I LHL-gruppen samlet var likviditetsbeholdningen inklusive plasserte midler MNOK 281 pr. 31.12.2015. LHL har en kassakredittramme på MNOK 20. Pr. 31.12.2015 var kassakredittoptrekket ikke benyttet.

Netto likviditetsendering fra virksomheten i konsernet var på MNOK 110,7. Årsresultatet er på MNOK 12,6. Differansen skyldes hovedsakelig:

- Av- og nedskrivninger på MNOK 59
- Endringer i øvrige tidsavgrensningsposter på MNOK 42
- Endringer i varer og kortsiktige fordringer på MNOK -10
- Økning i kortsiktig gjeld på MNOK 7

Samlet kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter i LHL var på MNOK 34,8. Årsresultatet er på MNOK 3,5. Differansen skyldes hovedsakelig:

- Avskrivninger på MNOK 3,4.
- Endringer i øvrige tidsavgrensningsposter på MNOK 5,2
- Endringer i varer og kortsiktige fordringer på MNOK 25,3
- Nedbetaling av kortsiktig gjeld på MNOK -2,6

Inntekter og kostnader

Inntekter

For LHL-gruppen er inntektene redusert med MNOK 78. Reduksjonen forklares ved at Krokeide Videregående Skole ble avhendet i desember 2014 og følgelig ikke er en del av LHL-gruppen i 2015. Reduksjonen som følge av dette utgjøre MNOK 67. I 2014 ble det også bokført gevinst ved salg av eiendommen Krokeide. Gevinsten utgjorde MNOK 49. LHL-klinikkene viser en økt omsetning på MNOK 50. LHL hadde en reduksjon i inntektene på MNOK 15. Øvrige endringer er på MNOK 2,5. Økte inntekter i LHL-klinikkene forklares med økte volumer og noe høyere pris på rehabiliteringstjenester. Reduserte inntekter i LHL forklares ved svakere lotteriomsetning samt noe svikt i øvrige inntekter.

Kostnader

De samlede driftskostnadene i LHL-gruppen er økt med MNOK 21 sammenlignet med 2014. Hoveddelen av økningen kommer som følge av at det i 2015 ble ført store reduksjoner i pensjonskostnadene. I 2015 er også av- og nedskrivninger økt som følge av investeringer, akseslererte avskrivninger på eiendommen Glitre og nedskrivninger på eiendommen Feiring. Varekostnader øker som følge av økt omsetning i LHL-klinikkene. For LHL er varekostnadene redusert som følge av lavere omsetning i lotteriet. .

Finansposter

Finansinntekter øker med MNOK 6 for LHL-gruppen.. Økningen forklares av at det er ytt selgerkreditt til Krokeide Videregående Skole i forbindelse med salg av eiendommen Krokeiede. I tillegg til dette er likviditeten bedret og deler av midlene plassert ut til en noe bedre avkastning. Rentekostnader er noe redusert som følge av nedbetaling på gjeld.

Balanse

Eiendeler

I LHL-gruppen er varige driftsmidler redusert som følge av av- og nedskrivninger. I øvrige driftsmidler er det foretatt enkelte investeringer. Langsiktige fordringer er redusert som følge av nedbetaling av selgerkreditt gitt til Krokeide Videregående Skole. Fordringen er nedbetalt med MNOK 60 i 2016. For øvrige poster er det små endringer. Se for øvrig avsnittet om likviditet.

Egenkapital og gjeld

Som følge av resultatet er LHL-gruppens egenkapital økt med MNOK 12,6. For LHL øker egenkapitalen med MNOK 3,6. Gjeld til kredittinstitusjoner nedbetales etter plan. Annen gjeld øker noe. Økningen har sammenheng med innbetaling av skatt og avgifter.

Markedsrisiko

LHL er utsatt for avtalerisiko i forbindelse med LHL-institusjonenes avtaler med helseregionene. Avtalesituasjonen er stabil i 2015. For Glitreklirikken er ny avtale tegnet med et noe økt volum men med en noe redusert godtgjørelse. Ved Røros Rehabilitering gir avtalen som foreligger mulighet for å drive lønnsomt etter at det er iverksatt asylmottak for mindreårige ved Moan gård. Feiringklinikken har gjennom en løpende rammeavtale fått et godt grunnlag for å drive forsvarlig. Store deler av aktiviteten ved Feiringklinikken er imidlertid omfattet av prising ut fra DRG-vekting. Slik prising er følsom for endringer i rammevilkår fra de bevilgende myndigheter. Krokeide og Nærlands rehabiliteringsvirksomhet er etter ny avtale priset slik at det er mulig å drive lønnsomt. Skibotn rehabilitering har en avtale som gir lønnsomhet. Avtalenes varighet og volum varierer og det vil være usikkerhet knyttet til den langsiktige inntjeningen som følge av skiftende rammevilkår.

Gjennom de siste årene er det innfridd betydelige beløp i gjeld og dette bidrar til at LHL-gruppen i mindre grad enn tidligere er eksponert for svingninger i rentenivået.

LHL er til slutt utsatt for generell inntektsrisiko i forbindelse med lotteri, aksjoner, testamentariske gaver og andre aktiviteter rettet mot privatmarkedet. Inntektene påvirkes av politiske rammebetingelser, rennoméfaktorer og konjunkturer.

Kreditrisiko

Risiko for at motparter ikke har økonomisk evne til å oppfylle sine forpliktelser anses generelt for lav.

7. Styring og kontroll

Det er også i 2015 arbeidet videre med å sikre god styring og kontroll i LHL-gruppen Av tiltak kan nevnes

- Implementering av verktøy for rapportering
- Styrking av kompetanse og kapasitet på eierstyring og oppfølging av virksomhetene
- Løpende møter mellom eier og virksomhetene
- Etablering av ny styringsmodell for LHL konsernet. LHLs ledelse har sett behov for å i større grad integrere driften av de ulike virksomhetene. Som et virkemiddel for dette vedtok LHLs sentralstyre i september 2015 å overdra virksomheten i LHL-klinikkene til LHL. Videre er det besluttet at selskapene LHL Eiendom Holding og LHL Holding avvikles.

Ledelsen i LHL vil ha betydelig fokus på forbedring av styring og kontroll også i 2016.

8. Fremtidig utvikling

I overskuelig framtid vil behovet for foreningen og institusjonenes tjenester være økende. Alvorlige sykdommer som kols og diabetes er sterkt økende. På grunn av redusert dødelighet for mange sykdommer er det mange mennesker som lever med sykdom, og det er derfor økende behov for rehabilitering. Det er klare signaler fra det politiske miljøet, så vel posisjon som opposisjon, om at de anser tjenester fra frivillig sektor som et viktig supplement i helsesektoren. Det er imidlertid ikke klart hvordan samhandlingsreformen vil påvirke tjenestebehovet i våre rehabiliteringsinstitusjoner. Den viktigste delen av kjernevirksomheten er medlemsorganisasjonen. Gjennom de tiltak som er gjennomført er organisasjonen satt i stand til å ivareta sin rolle som samfunnspolitisk aktør samt pådriver og sosial entreprenør i forhold til tjenestetilbud for våre målgrupper. Det presiseres at skiftende politiske og samfunnsmessige forhold i stor grad påvirker våre institusjoner og klinikker og at det dermed er usikkerhet knyttet til vurdering av fremtidige forhold. Det er inngått avtaler for klinikkene og institusjonene som samlet sett gir forsvarlig økonomi for de kommende år. Det vil også arbeides med etablering av nye tilbud i de store bysentra samt tilbud som blir viktige supplementer til det offentlige helsevesen. Organisasjonen LHL vil søke å utvikle nye aktiviteter som bidrar til å hjelpe og styrke våre målgruppers situasjon. Et svært viktig arbeid for LHL og LHL-klinikkene i årene som kommer vil være å gjennomføre arbeidet med etablering av nye aktiviteter som kan bedre tjenestetilbudet for LHLS interessegrupper. Et slikt arbeid er igangsatt med sikte på å etablere et nytt sykehus på Gardermoen hvor det skal inngå nye tilbud og hvor kvaliteten skal bli enda bedre.

9. Styrets forslag til resultatdisponering

Årsresultatet i LHL er et overskudd på kr 3 467 742. Sentralstyret foreslår at overskuddet disponeres mot annen egenkapital.

Sentralstyret har gjennomgått resultatene i selskapene som inngår i konsernet. Samlet resultat for konsernet er et overskudd på kr 12 614 748 og føres mot annen egenkapital.

Oslo 11. mai 2016

John Normann Melheim
Styrets leder

Grethe Jordheim
1. nestleder

Tove Høgemark
2. nestleder

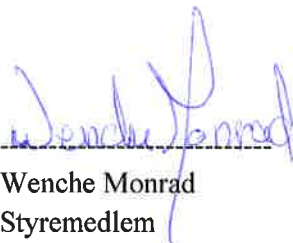
Magne Hagen
Styremedlem

Bernhard Rudjord
Styremedlem

Asbjørn Johnsen
Styremedlem

Wenche Monrad
Styremedlem

Ole Bele
Styremedlem

Ann-Helen Stangnes
Styremedlem

Jan Ingvar Bakke
Styremedlem

Bjørn Bjørnstad
Styremedlem

Grete Romsdalen
1. vara

Per Buvik
Ansattes representant

Kari Kristiansen
Ansattes representant

Frode Jahren
Generalsekretær

Landsforeningen for hjerte -og lungesyke

Resultat

LHL Mor			LHL Konsern	
2014	2015		2015	2014
			Note	
		<u>Driftsinntekter og driftskostnader</u>		
68 022 622	60 890 894	Salgsinntekter		725 703 207
17 983 362	18 066 054	Tilskudd	5	84 981 280
80 384 274	72 914 449	Andre driftsinntekter	8	149 129 896
166 390 258	151 871 397	Sum driftsinntekter	4	959 814 383
22 139 428	20 366 585	Varekostnad		107 444 530
35 402 792	48 973 221	Lønns og personalkostnader	6,7	499 741 595
2 259 208	3 411 243	Avskrivninger, nedskrivninger	3,10	36 085 034
88 707 112	88 832 520	Andre driftskostnader	3,6,8	207 974 035
148 508 540	161 583 569	Sum driftskostnader		851 245 194
17 881 718	-9 712 172	Driftsresultat		108 569 189
		<u>Finansinntekter og finanskostnader</u>		
18 044 959	14 805 056	Renteinntekter	8	3 270 096
14 969	4 788	Andre finansinntekter		148 153
2 266 231	1 598 560	Rentekostnader		6 077 724
8 684	31 370	Andre finanskostnader		3 711
15 785 013	13 179 914	Resultat av finansposter		-2 663 186
33 666 731	3 467 742	Ordinært resultat før skatt		105 906 003
0	0	Skattekostnad	9	0
33 666 731	3 467 742	Årsresultat	15	105 906 003

Balanse

LHL Mor		LHL Konsern			
2014	2015	Eiendeler	Note	2015	2014
<u>Varige driftsmidler</u>					
371 516	371 516	Tomter, bygninger, ol		269 335 569	300 652 067
13 250 091	11 463 324	Driftsløsøre, inventar ol		64 068 920	71 051 972
13 621 607	11 834 840	Sum varige driftsmidler	10	333 404 489	371 704 039
<u>Finansielle driftsmidler</u>					
190 800 134	190 860 134	Aksjer i datterselskap	11	0	0
3 141 664	4 287 431	Aksjer i andre selskaper	11	20 766 512	17 926 722
234 790 849	234 790 849	Lån til foretak i samme konsern	8	0	0
13 033 181	7 172 386	Pensjonsmidler	7	7 172 386	16 765 972
165 441	150 134	Andre langsiktige fordringer		77 551 796	82 708 070
441 931 269	437 260 934	Sum finansielle anleggsmidler		105 490 694	117 400 764
455 552 876	449 095 774	Sum anleggsmidler		438 895 183	489 104 803
<u>Omløpsmidler</u>					
573 996	518 942	Varebeholdning	12	12 573 410	12 893 605
<u>Fordringer</u>					
1 821 111	2 577 248	Kundefordringer		95 835 632	59 366 581
48 545 730	22 476 525	Andre kortsiktige fordring		29 182 744	55 339 327
50 366 841	25 053 773	Sum fordringer	8,13	125 018 376	114 705 908
42 587 433	71 591 031	Bankinnskudd, kontanter ol	14	280 690 578	198 245 243
93 528 270	97 163 746	Sum omløpsmidler		418 282 364	325 844 756
549 081 146	546 259 520	Sum eiendeler		857 177 547	814 949 559

2014	2015	<u>Egenkapital og gjeld</u>	Note	2015	2014
		<u>Egenkapital</u>			
		<u>Innskutt egenkapital</u>			
14 000 000	14 000 000	Driftssikkerhetskaptal		14 000 000	14 000 000
		<u>Opptjent egenkapital</u>			
7 169 820	7 195 858	Fondsavsetninger		25 434 827	26 479 470
438 759 546	442 227 288	Annen egenkapital		499 967 051	486 281 622
459 929 366	463 423 146	Sum egenkapital	15	539 401 878	526 761 092
		<u>Pensjonsforpliktelse</u>			
2 745 242	2 060 142	Pensjonsforpliktelse	7	49 217 368	17 292 456
2 745 242	2 060 142	Avsetning til forpliktelser		49 217 368	17 292 456
		<u>Langsiktig gjeld</u>			
57 000 000	54 000 000	Gjeld til kredittinstitusjoner	16	121 850 000	131 490 000
57 000 000	54 000 000	Langsiktig gjeld		121 850 000	131 490 000
		<u>Kortsiktig gjeld</u>			
0	0	Andre avsetninger		10 544 141	8 308 801
7 748 344	5 513 336	Leverandørgjeld	8	21 852 054	27 509 426
2 836 458	3 448 675	Skyldig offentlige avgifter		35 867 471	34 744 889
18 821 736	17 814 221	Annen kortsiktig gjeld	8,17	78 444 635	68 842 895
29 406 538	26 776 232	Kortsiktig gjeld		146 708 301	139 406 011
89 151 780	82 836 374	Sum gjeld		317 775 669	288 188 467
549 081 146	546 259 520	Sum gjeld og egenkapital		857 177 547	814 949 559

Oslo 11. mai 2016

John Normann Melheim
Styrets leder

Grethe Jordheim
1. nestleder

Tove Høgemark
2. nestleder

Magne Hagen
Styremedlem

Bernhard Rudjord
Styremedlem

Asbjørn Johnsen
Styremedlem

Wenche Monrad
Styremedlem

Ole Bele
Styremedlem

Ann-Helen Stangnes
Styremedlem

Jan Ingvar Bakke
Styremedlem

Bjørn Bjørnstad
Styremedlem

Grete Romsdalen
1. vara

Per Buvik
Ansattes representant

Kari Kristiansen
Ansattes representant

Frode Jahren
Generalsekretær

Kontantstrømsanalyse

LHL Mor			LHL konsern	
2014	2015		2015	2014
33 666 731	3 467 742	Resultat før skatter	12 614 748	105 906 003
2 259 208	3 411 243	Ord. avskrivninger	43 294 449	36 085 034
0	0	Nedskrivning av anleggsmidler	15 980 148	0
0	0	Gevinst/tap ved salg av driftsmidler	0	-49 616 425
-4 659 342	5 201 734	Endring pensjonsforpl. og andre tidsavgr.	41 518 498	-3 048 159
31 266 597	12 080 719	Tilført fra årets virksomhet	113 407 843	89 326 453
10 981 192	25 368 122	Endring i kortsiktige fordringer og varer	-9 992 273	2 030 195
-22 184 423	-2 630 306	Endring i kortsiktig gjeld	7 328 328	-24 011 125
20 063 366	34 818 535	Netto likviditetsendring fra virksomheten	110 743 898	67 345 523
LIKVIDER TILFØRT/BRUKT PÅ INVESTERINGER				
0	0	Investert i bygg/tomt	-5 691 950	-2 658 888
-11 621 318	-1 624 477	Investert i driftsløsøre	-15 283 097	-27 957 494
0	0	Salg av varige driftsmidler	0	85 195 000
0	0	Salg av aksjer og andeler	0	0
-280 373	-1 205 767	Investert i aksjer og andeler	-2 839 790	-1 800 979
-11 901 691	-2 830 244	Netto likviditetsendring fra investeringer	-23 814 837	52 777 639
LIKVIDER TILFØRT/BRUKT PÅ FINANSIERING				
-3 000 000	-3 000 000	Nedbetalt / innfridd langsiktig lån	-9 640 000	-9 640 000
0	15 307	Økning langsiktig fordring	5 156 274	-82 355 709
-3 000 000	-2 984 693	Netto likviditetsendring fra finansiering	-4 483 726	-91 995 709
5 161 675	29 003 598	Netto endring i likvider gjennom året	82 445 335	28 127 453
37 425 758	42 587 433	Likviditetsbeholdning 01.01	198 245 243	170 117 790
42 587 433	71 591 031	Likviditetsbeholdning 31.12	280 690 578	198 245 243

Noter til regnskapet

Note 1 - Virksomheten som regnskapet omfatter

Regnskapet omfatter hovedregnskapet for LHL, Landsforeningen for hjerte og lungesyke. Regnskapet omfatter LHLs aktiviteter sentralt, aktiviteter i regi av lag og fylkeslag inngår ikke.

Konsern omfatter LHL og datterselskaper hvor LHL direkte eller indirekte har kontrollerende eierinteresser (over 50%). Direkte eid selskaper er LHL Astma og Allergi AS, LHL Hjerneslag AS, LHL Gardermoen Eiendom AS. Datterselskap organisert gjennom LHL Holding AS som eies 100 % av LHL omfatter selskapene LHL Klinikken AS, LHL Eiendom Holding AS med datterselskapene Feiring Eiendom AS, Røros Rehabiliteringssenter Eiendom AS, Krokeidesenteret Rehabilitering AS, Skibotn Rehabilitering Eiendom AS og Glittrelinikken Eiendom AS.

Notene er felles for de to regnskapene LHL mor og LHL konsern. Der hvor det er forskjell mellom regnskapene er dette omtalt ved separate avsnitt for hvert regnskap.

Note 2 - Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapslov og god regnskapsskikk.

Bruk av estimater

Utarbeidelse av regnskap i samsvar med regnskapsloven krever bruk av estimater. Videre krever anvendelse av selskapets regnskapsprinsipper at ledelsen må utøve skjønn. Områder som i stor grad inneholder slike skjønnsmessige vurderinger, høy grad av kompleksitet, eller områder hvor forutsetninger og estimater er vesentlige for årsregnskapet, er beskrevet i notene.

Endring av sammenligningstall

Merverdiavgiftskompensasjonen er i 2015 klassifisert som tilskudd. 2014 sammenligningstall er derfor endret i henhold til dette og merverdiavgiftskompensasjon for 2014 er klassifisert fra reduksjon i andre driftskostnader til inntektslinjen tilskudd.

Hovedregel for vurdering og klassifisering av eiendeler og gjeld

Eiendeler bestemt til varig eie eller bruk er klassifisert som anleggsmidler. Andre eiendeler er klassifisert som omløpsmidler. Fordringer som skal tilbakebetales innen et år er uansett klassifisert som omløpsmidler. Ved klassifiseringen av kortsiktig og langsiktig gjeld er analoge kriterier lagt til grunn.

Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost, men nedskrives til virkelig verdi når verdifallet ikke forventes å være forbigående. Anleggsmidler med begrenset økonomisk levetid avskrives planmessig. Langsiktig gjeld balanseføres til nominelt mottatt beløp på etableringstidspunktet. Langsiktig gjeld oppskrives ikke til virkelig verdi som følge av renteendring.

Omløpsmidler vurderes til laveste anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt mottatt beløp på etableringstidspunktet. Kortsiktig gjeld oppskrives ikke til virkelig verdi som følge av renteendring.

Anskaffelseskost

Anskaffelseskost for eiendeler omfatter kjøpesummen, med fradrag for rabatter og lignende, og med tillegg for kjøpsutgifter (frakt, toll, offentlige avgifter som ikke refunderes og andre direkte kjøpsutgifter). Ved kjøp i utenlandsk valuta balanseføres eiendelen til kursen på transaksjonstidspunktet. For varige driftsmidler omfatter anskaffelseskost også direkte utgifter for å klargjøre eiendelen for bruk, for eksempel utgifter.

Datterselskaper, tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet

Kostmetoden brukes som prinsipp for investeringer i datterselskaper og tilknyttede selskaper i selskaps-regnskapet. Kostprisen økes når midler tilføres ved kapitalutvidelse, eller når det gis konsernbidrag til datterselskap. Mottatte utdelinger resultatføres i utgangspunktet som inntekt. Utdelinger som overstiger andel av opptjent egenkapital etter kjøpet føres som reduksjon av anskaffelseskost. Utbytte/konsernbidrag fra datterselskap regnskapsføres det samme året som datterselskapet avsetter beløpet. Utbytte fra andre selskaper regnskapsføres som finansinntekt når utbyttet er vedtatt.

Konsolideringsprinsipper

Datterselskaper blir konsolidert fra det tidspunkt kontrollen er overført til konsernet (oppkjøpstidspunktet).

I konsernregnskapet erstattes posten aksjer i datterselskap med datterselskapets eiendeler og gjeld. Konsernregnskapet utarbeides som om konsernet var en økonomisk enhet. Transaksjoner, urealisert fortjeneste og mellomværende mellom selskapene i konsernet elimineres.

Kjøpte datterselskaper regnskapsføres i konsernregnskapet basert på morsselskapets anskaffelseskost. Anskaffelseskost tilordnes identifiserbare eiendeler og gjeld i datterselskapet, som oppføres i konsernregnskapet til virkelig verdi på oppkjøpstidspunktet. Eventuell merverdi ut over hva som henføres til identifiserbare eiendeler og gjeld, balanseføres som goodwill. Goodwill behandles som en residual og balanseføres med den andelen som er observert i oppkjøpstransaksjonen. Merverdier i konsernregnskapet avskrives over de oppkjøpte eiendelenes forventede levetid.

Inntekter

Inntekter ved salg av varer og tjenester vurderes til virkelig verdi av vederlaget. Salg av varer resultatføres når selskapet har levert sine produkter til kunden. Tjenester inntektsføres i takt med utførelsen.

Gaver

Gaver disponeres i samsvar med de betingelsens eller ønsker giver har for disponering av midlene. Dersom giver har betingelser eller ønsker om at gaven skal disponeres til konkrete aktiviteter, prosjekter eller investeringer klassifiseres den som tilskudd og regnskapsføres etter reglene for øremerkede tilskudd. Gaver øremerket forskning inntektsføres ikke i foreningen men overføres egne eksterne fond. Se for øvrig note 18.

Offentlige tilskudd

Offentlige tilskudd inntektsføres når vilkårene til tilskuddsgiver for anvendelse av midlene er ferdigstilt. Tilskudd presenteres brutto i resultatregnskapet, herunder inntekter og kostnader. Ikke anvendt tilskudd ved årets slutt presenteres som gjeld i balansen og tilbakebetales eller inntektsføres påfølgende år i tråd med tilskuddets betingelser.

Varige driftsmidler

Tomter avskrives ikke. Andre varige driftsmidler balanseføres og avskrives lineært til restverdi over driftsmidlenes forventede utnyttbare levetid. Ved endring i avskrivningsplan fordeles virkningen over gjenværende avskrivningstid ("knekkpunktmetoden"). Vedlikehold av driftsmidler kostnadsføres løpende som driftskostnader. Påkostninger og forbedringer tillegges driftsmidlets kostpris og avskrives i takt med driftsmidlet. Skillet mellom vedlikehold og påkostning/forbedring regnes i forhold til driftsmidlets stand ved kjøpet. Leide (leasede) driftsmidler balanseføres som driftsmidler hvis leiekontrakten anses som finansiell.

Aksjer og andeler

Investeringer er vurdert etter kostmetoden. Ved varig verdifall nedskrives investeringen til virkelig verdi. LHL har mottatt aksjer i testamentariske gaver. Aksjene er omsettelige og oppført til antatt markedsverdi på gavetidspunktet.

Nedskrivning av anleggsmidler

Ved indikasjon på at balanseført verdi av et anleggsmiddel er høyere enn virkelig verdi, foretas det test for verdifall. Testen foretas for det laveste nivå av anleggsmidler som har selvstendige kontantstrømmer. Hvis balanseført verdi er høyere enn både salgsverdi og gjenvinnbart beløp (nåverdi ved fortsatt bruk/eie), foretas det nedskrivning til det

høyeste av salgsverdi og gjenvinnbart beløp. Tidligere nedskrivninger reverseres hvis forutsetningene for nedskrivningen ikke lenger er tilstede.

Varelager

Varer vurderes til det laveste av anskaffelseskost (etter FIFO-prinsippet) og virkelig verdi. Gjenanskaffelseskost benyttes som tilnærming til virkelig verdi.

Fordringer

Kundefordringer føres i balansen etter fradrag for avsetning til forventede tap. Avsetning til tap er gjort på grunnlag av individuell vurdering av fordringene og en tilleggsavsetning som skal dekke øvrige påregnelige tap. Vesentlige økonomiske problemer hos kunden, sannsynligheten for at kunden vil gå konkurs eller gjennomgå økonomisk restrukturering og utsettelse og mangler ved betaling anses som indikatorer på at kundefordringer må nedskrives. Andre fordringer, både omløpsfordringer og anleggsfordringer, føres opp til det laveste av pålydende og virkelig verdi. Virkelig verdi er nåverdien av forventede fremtidige innbetalinger. Det foretas likevel ikke neddiskontering når effekten av neddiskontering er uvesentlig for regnskapet. Avsetning til tap vurderes på samme måte som for kundefordringer.

Rentebytteavtale

Det er inngått rentebytteavtale for deler av konsernets eksterne lån. Verdien av disse avtalene er ikke vist i balansen.

Valuta

Pengeposter i valuta vurderes etter kurs på balansedagen. Transaksjoner ført over resultatet bokføres til kurs på transaksjonsdagen. Eventuelle kursgevinster og kurstap føres som finansinntekter og finanskostnad.

Pensjoner

Selskapet har ulike pensjonsordninger. Pensjonsordningene er finansiert gjennom innbetalinger til forsikringsselskap. Selskapet har kun ytelsesplaner.

En ytelsesplan er en pensjonsordning som ikke er en innskuddsplan. Typisk er en ytelsesplan en pensjonsordning som definerer en pensjonsutbetaling som en ansatt vil motta ved pensjonering. Pensjonsutbetalingen er normalt avhengig av flere faktorer, som alder, antall år i selskapet og lønn. Den balanseførte forpliktelsen knyttet til ytelsesplaner er nåverdien av de definerte ytelsene på balansedagen minus virkelig verdi av pensjonsmidlene (innbetalte beløp til forsikringsselskap), justert for ikke resultatførte estimatavvik og ikke resultatførte kostnader knyttet til tidligere perioders pensjonsopptjening. Pensjonsforpliktelsen beregnes årlig av en uavhengig aktuar ved bruk av en lineær opptjeningsmetode.

Planendringer amortiseres over forventet gjenværende opptjeningsperiode. Det samme gjelder estimatavvik som skyldes ny informasjon eller endringer i de aktuariemessige forutsetningene, i den grad de overstiger 10 % av den største av pensjonsforpliktelsene og pensjonsmidlene (korridor).

Skatter

LHL er fritatt for inntekts og formueskatt etter skatteloven §2-32, 1. ledd. Det samme gjelder for samtlige datterselskap. Det utarbeides likning for de av selskapene som har innslag av skattepliktige aktiviteter.

Skattekostnaden i konsernregnskapet gjelder skatten i LHL Eiendom Holding AS og LHL-Klinikkene AS, som er skattepliktige for deler av sin aktivitet. Skattekostnaden omfatter både periodens betalbare skatt og endring i utsatt skatt. Utsatt skatt er beregnet til 25/27 % på grunnlag av de midlertidige forskjeller som eksisterer mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier, samt eventuelt ligningsmessig underskudd til framføring ved utgangen av regnskapsåret. Skatteøkende og skattereduserende midlertidige forskjeller som reverserer eller kan reverseres i samme periode er utlignet. Oppføring av utsatt skattefordel på netto skattereduserende forskjeller som ikke er utlignet og underskudd til framføring, er begrunnet med antatt fremtidig inntjening. Utsatt skatt og skattefordel som kan balanseføres er oppført netto i balansen.

Kontantstrømoppstilling

Kontantstrømoppstillingen utarbeides etter den indirekte metoden. Kontanter og kontantekvivalenter omfatter kontanter, bankinnskudd og andre kortsiktige likvide plasseringer, som umiddelbart og med uvesentlig kursrisiko kan konverteres til kjente kontantbeløp og med gjenværende løpetid mindre enn tre måneder fra anskaffelsesdato.

Note 3 – Omorganisering og endringer i egenkapital

I 2014 ble det foretatt kapitalnedsettelse på kr 69 658 000 i LHL-Klinikkene AS. Egenkapitalsituasjonen i LHL-klinikkene er fortsatt solid. I 2016 er det foretatt virksomhetsoverdragelse av all virksomhet fra LHL-klinikkene til LHL.

I LHL Holding ble det i 2014 tilført MNOK 60 i ny egenkapital ved at LHL konverterte gjeld på MNOK 60 til egenkapital. LHL Holding er planlagt oppløst i 2016.

LHL Holding gjennomførte i 2014 en omorganisering av sitt eierskap til Krokeide videregående Skole. En stiftelse ble opprettet og LHL Holdings aksjer i Krokeide videregående skole ble overdratt stiftelsen gjennom tings innskudd. Transaksjonen var en ensidig disposisjon og ble kostnadsført med kr 15 537 672 i konsernet. Beløpet reflekterte bokført egenkapital i Krokeide videregående skole AS. I LHL Holding ble overdragelsen kostnadsført med kr. 966 000.

Eiendommen i Krokeide Rehabiliteringssenter Eiendom ble i 2014 solgt til Krokeide Videregående Skole. Salget ga en gevinst i konsernregnskapet med kr 50 378 214. Salget ble gjennomført med selgerkreditt. MNOK 60 av slik kreditt er innfridd i 2016.

I 2013 gav LHLs landsmøte sin tilslutning til at LHL-Klinikkene kan flytte sin drift av sykehus på henholdsvis Glitre og Feiring til nytt sykehusbygg på Gardermoen. Flyttingen kan medfølge en svekkelse av kontantstrømmen i eiendomsselskapene Glitre Klinikken Eiendom AS og Feiring Eiendom AS. Som følge av dette er det gjort akselererte avskrivninger av eiendommene Glitre som er solgt og nedskrivning av eiendommen Feiring i selskapenes regnskaper. Se for øvrig avsnitt under vedrørende de to eiendommene.

For eiendommen Glitre er det tegnet kjøpskontrakt med ekstern kjøper. Som følge av dette er det foretatt ekstra avskrivning i selskapsregnskapet til Glitre Klinikken Eiendom. Det er gjort ny vurdering av eiendomsverdi på Feiring og denne er nedskrevet med MNOK 16.

Som følge av tidligere nedskrivninger av eiendommene Feiring og Glitre, ble det et behov for å tilføre ny kapital til selskapene LHL Eiendom Holding og Feiring Eiendom. Disse virksomhetene ble i 2014 oppkapitalisert med hhv MNOK 52 og MNOK 45. Egenkapitalen i Feiring Eiendom er i 2015 tapt som følge av ytterligere nedskrivninger av eiendommen Feiring. Eier planlegger å tilføre ny egenkapital i løpet av 2016.

Note 4 - Inntekter

LHL-mor

Lotteriet føres integrert i LHLs ordinære regnskap hvor inntektene presenteres som salgsinntekter og kostnadene klassifiseres som driftskostnader (bruttometode). Inntektene fra lotteriet resultatføres i tråd med salgsstatistikk.

Virksomhetsoråde	2015	2014	Geografiske virksomhets-		
			områder		
			2015	2014	
Bygg/eiendom	2 665 959	2 496 894	Øst-Norge	151 871 397	166 390 258
Tilskudd/Bistand	18 066 054	17 983 362			
Spill og Lotteri	53 593 678	61 344 769			
Aksjoner	35 048 137	31 307 877			
Testamentariske gaver	24 572 588	34 710 052			
Medlemskontigenter	7 638 939	5 763 501			
Annet	10 286 042	12 783 803			
Totale inntekter	151 871 397	166 390 258	Totalt	151 871 397	166 390 258

LHL-konsern

Virksomhetsoråde	2015	2014	Geografiske virksomhets-		
			områder		
			2015	2014	
Bygg/eiendom	3 748 926	53 509 137	Nord-Norge	31 456 599	23 767 245
Rehabilitering/sykehu	710 972 128	659 723 364	Øst-Norge	732 552 993	718 698 460
Tilskudd/Bistand	20 592 110	84 981 280	Vest-Norge	35 560 915	139 499 902
Spill og Lotteri	53 593 678	61 344 769	Midt Norge	82 192 758	77 848 776
Aksjoner	35 048 137	31 307 877			
Testamentariske gaver	24 572 588	34 710 052			
Medlemskontigenter	7 638 939	5 763 501			
Annet	25 596 759	28 474 404			
Totale inntekter	881 763 265	959 814 383	Totale	881 763 265	959 814 383

Note 5 - Offentlige tilskudd

<u>LHL mor</u>	2015	2014
Tilskudd fra BUF Dir:	7 716 575	7 921 151
Tilskudd fra Studieforbundet Funkis	1 061 180	1 191 142
Extrastiftelsen administrasjonstilsk.	744 400	455 300
Tilskudd fra Miljødirektoratet	150 000	-
Merverdiavgiftskompensasjon	7 087 028	7 850 444
<u>Annet</u>	<u>1 306 871</u>	<u>565 325</u>
Sum offentlig tilskudd	18 066 054	17 983 362

LHL Konsern

LHLI mor (jfr oppstilling ovenfor)	18 066 054	17 983 362
Krokeide Videregående skole	0	64 549 225
<u>LHL-Klinikkene AS</u>	<u>2 526 056</u>	<u>2 448 693</u>
Sum offentlig tilskudd	20 592 110	84 981 280

LHL bistår i søknadsprosess mot Extrastiftelsen og videreformidler tildelte midler til ulike prosjekter i regi av LHLs lokallag og andre aktører som driver prosjekter innenfor rehabilitering, forebygging og forskning. Slike midler balanseføres kun i LHL.

Note 6 - Lønn og revisjonshonorar

Spesifikasjon	2015		2014	
	Mor	Konsern	Mor	Konsern
Lønnskostnader	31 050 672	381 360 015	25 254 699	386 723 479
Arbeidsgiveravgift	4 842 761	48 997 195	4 008 990	52 304 524
Pensjonskostnader	10 603 546	90 184 393	4 567 547	51 017 136
Andre ytelser	2 476 242	9 740 215	1 571 556	9 696 456
Sum	48 973 221	530 281 818	35 402 792	499 741 595
Antall ansatte (årsverk)	42	524	40	588
Ytelser til ledende personell				
Daglig leder / Generalsekretær	1 827 244		1 767 457	
Lønn	1 544 389		1 473 008	
Pensjonspremie	145 465		158 370	
Andre ytelser	137 390		136 079	
Sentralstyret	831 221		711 899	
Godtgjørelse til revisor				
Sum godtgjørelse	467 012	2 803 645	421 375	2 935 919
herav revisjon	382 750	1 376 705	373 350	1 071 055
herav attestasjon/erklæringer	57 362	256 332	48 025	106 525
herav skatt/avgift	7 000	76 862	0	35 175
herav utvidet IT revisjon	0	0	0	277 675
herav andre tjenester	19 900	37 675	0	601 083
herav transaksjonsstøtte	0	1 056 071	0	844 406

Revisjonshonoraret i LHL-mor er eks MVA. Virksomhetene i LHL-gruppen har ulik avgiftsmessig status og revisjonshonorarene ovenfor er uavhengig av dette vist eksklusiv mva.

Det er ikke gitt garantier for lån til ledende personer eller ansatte.

Tidligere generalsekretær har en pensjonsavtale tilsvarende 70 % av lønn fra fylte 62 år til 67 år. Utbetaling av denne startet i 2013. Det er foretatt en avsetning for denne forpliktelsen på kr 1 882 795. Det er stillet betalingsgaranti for beløpet.

Generalsekretær har en etterlønnsavtale på 6 måneder utover oppsigelsestiden.

Note 7- Pensjoner

LHL mor

Selskapet har pensjonsordninger som omfatter 42 ansatte. Samtlige ansatte er med i en kollektiv pensjonsordning. Ordningene gir rett til definerte fremtidige ytelser, som i hovedsak bestemmes av antall opptjeningsår, lønnsnivå ved oppnådd pensjonsalder og størrelsen på ytelsene fra folketrygden. Selskapet har alle pensjonsordningene i KLP.

Sammensetning av pensjonskostnad	2015		2014	
	Netto forpliktelse	Netto midler	Netto forpliktelse	Netto midler
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	-	4 929 154	-	3 710 381
Rentekostnad av pensjonsforpliktelsen	105 642	4 022 144	4 541	5 629 499
Forventet avkastning på pensjonsmidler	-140 549	-3 505 796	-	-4 502 920
Administrasjonskostnad	56 845	400 763	2 557	306 715
Arbeidsgiveravgift	3 093	824 323	1 001	725 258
Resultatført aktuarielt tap (gevinst)	-	4 477 263	-	2 862 718
Resultatført planendring		-		-3 691 946
Sum aktuarberegnet pensjonskostnad	25 031	11 147 851	8 099	5 039 705
Pensjonsinnbetaling 2%	-	569 336	-	480 257
Netto pensjonskostnad regnskap	25 031	10 578 515	8 099	4 559 448
Sum netto pensjonskostnad regnskap		10 603 546		4 567 547
Sammensetning av pensjonsforpliktelse				
Brutto påløpt pensjonsforpliktelse	6 087 161	159 604 162	2 407 520	171 947 739
Pensjonsmidler	-4 307 006	-118 013 849	-	-109 440 689
Arbeidsgiveravgift	251 001	5 864 234	339 461	8 813 494
Ikke resultatført aktuarielt gevinst (tap)	28 986	-54 626 933	- 1 739	-84 353 725
Ikke resultatført planendring				
Netto pensjonsforpliktelse	2 060 142	-7 172 386	2 745 242	-13 033 181
Økonomiske forutsetninger:				
Diskonteringsrente		2,70 %		2,30 %
Forventet lønnsvekst		2,75 %		2,75 %
Forventet G-regulering		1,48 %		2,50 %
Forventet pensjonsøkning		3,30 %		1,73%
Forventet avkastning på fondsmidler		2,50 %		3,20 %
Aga sats		14,1%		14,10%

Note 7 - Pensjoner

LHL Konsern

LHL og selskap i LHL gruppen har pr 31.12.15 dekket sine pensjonsforpliktelser overfor ansatte gjennom pensjonsforsikring i Kommunal Landspensjonskasse (KLP). I de selskap som har pensjonsordning omfatter ordningen alle ansatte. Pr. 31.12.2015 var 629 personer tilknyttet. (I 2014 var det 573 personer)

Nedenfor vises de aktuarmessige beregningene som er gjennomført. Beregningene er i tråd med NRS (Norsk regnskapsstandard) for pensjoner. Estimatavvik og planendringer amortiseres over forventet gjenværende opptjeningsstid i den grad pensjonsmidlene overstiger 10 % av det største av pensjonsforpliktelsene og pensjonsmidlene.

Sammensetning av pensjonskostnad	2015		2014	
	Netto forpliktelse	Netto midler	Netto forpliktelse	Netto midler
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	55 821 880	4 929 154	35 344 043	16 682 512
Rentekostnad av pensjonsforpliktelsen	23 545 848	4 022 144	22 152 521	15 599 566
Forventet avkastning på pensjonsmidler	-21 590 098	-3 505 796	-18 573 924	-12 731 165
Administrasjonskostnad	3 168 464	400 763	1 845 569	1 046 907
Arbeidsgiveravgift	7 669 292	824 323	4 922 977	2 575 689
Resultatført estimatavvik	16 830 908	4 477 263	5 270 095	6 029 828
Resultatført planendring	-	-	- 13 523 318	- 9 663 048
Sum aktuarbergnnet pensjonskostnad	85 446 294	11 147 851	37 437 963	19 540 289
Pensjonsinnbetaling 2%	5 840 416	569 336	4 188 535	1 772 581
Sum pensjonskostnad regnskap	79 605 878	10 578 515	33 249 428	17 767 708
Sum netto pensjonskostnad regnskap	90 184 393		51 017 136	
Sammensetning av pensjonsforpliktelse				
Brutto påløpt pensjonsforpliktelse	943 118 350	159 604 162	671 546 898	483 837 872
Pensjonsmidler	- 738 423 775	-118 013 849	- 454 862 773	-317 542 511
Arbeidsgiveravgift	26 633 849	5 864 234	29 033 921	21 876 518
Ikke resultatført estimatavvik	-183 724 887	- 54 626 933	-230 296 559	- 204 937 851
Ikke resultatført planendring	-	-	-	-
Annet	1 6 13 831	-	1 870 969	-
Netto pensjonsforpliktelse	49 217 368	-7 172 386	17 292 456	-16 765 972
Økonomiske forutsetninger:				
Diskonteringsrente		2,70 %		2,30 %
Forventet G-regulering		2,75 %		2,50 %
Forventet pensjonsøkning		1,48 %		1,73 %
Forventet avkastning på fondsmidler		3,30 %		3,20 %
Forventet lønnsvekst		2,50 %		2,75 %

Note 8 - Transaksjoner med nærstående
LHL mor

<u>Salg av varer og tjenester</u>	2015	2014
LHL-Klinikkene AS	4 294 282	4 160 004
LHL Holding AS	500 004	527 963
Sum salg av varer og tjenester	4 794 286	4 687 967
<u>Kjøp av varer og tjenester</u>	2015	2014
LHL-Klinikkene AS	5 346 788	5 657 837
LHL Eiendom Holding AS	250 740	245 820
Sum kjøp av varer og tjenester	5 597 528	5 903 657
<u>Finansinntekter</u>	2015	2014
LHL Holding AS	12 461 208	16 061 208
Feiring Eiendom AS	1 626 252	1 626 252
Sum finansinntekter	14 087 460	17 687 460

Transaksjoner med nærstående parter skjer til markedsmessige vilkår. Det er inngått avtale på langsiktig konsernmellomværende. Lånene renteberegnes og er avdragsfrie. Innfrielsesdato på lånene er 3 år etter regnskapsårets slutt.

Fordring på selskap i samme konsern

I posten kundefordringer og andre kortsiktige fordringer inngår følgende mellomværende med selskap i samme konsern:

Kortsiktige fordringer

Selskap	2015	2014
LHL Holding AS	0	7 379
Feiring Eiendom AS	0	135 521
LHL Astma og Allergi AS	75 000	0
LHL Klinikkene AS	61 798	138 466
Sum fordringer datterselskap	136 798	281 366

Langsiktige fordringer

Selskap	2015	2014
Feiring Eiendom AS	27 104 140	27 104 140
LHL Holding AS	207 686 709	207 686 709
Sum fordringer datterselskap	234 790 849	234 790 849

I posten leverandørgjeld og kortsiktig gjeld inngår følgende mellomværende med selskap i samme konsern:

Selskap	2015	2014
LHL-Klinikkene AS	82 511	238 745
Total gjeld til konsernselskap	82 511	238 745

Note 9 - Skatt

LHL er en skattefri virksomhet. For selskapene LHL Eiendom Holding AS med døtre og LHL-Klinikkene AS er det gjort en gjennomgang av aktivitetene i selskapene der det er vurdert for hvilke aktiviteter det foreligger skatteplikt.

Årets skattekostnad fordeler seg på:	2015	2014
Betalbar skatt	0	0
Endring i utsatt skatt	0	0
Sum skattekostnad	0	0
Beregning av årets skattegrunnlag:		
Resultat før skattekostnad	12 614 748	105 906 003
- Resultat skattefri virksomhet	25 773 818	117 885 758
= Resultat skattepliktig virksomhet	-13 159 070	-11 979 755
Permanente forskjeller	0	0
Endring i midlertidige forskjeller	507 939	118 057
Anvendelse fremførbart underskudd	0	0
Årets skattegrunnlag	-12 651 131	-11 861 698
Oversikt over midlertidige forskjeller:		
Anleggsmidler	-14 506	49 208
Fordringer	- 1 890	-2 102
Pensjoner	-540 718	-96 281
Sum midlertidige forskjeller	-557 114	-49 175
Underskudd til fremføring	- 48 547 209	-35 589 358
Grunnlag utsatt skatt	-48 547 209	-35 589 358
25 % (27%) utsatt skatt	-12 136 802	-9 609 127
Andel utsatt skattefordel ikke balanseført	-12 136 802	-9 609 127
Utsatt skatt i balansen	0	0

Note 10 – Anlegg
LHL mor

	Driftsløsøre	Tomter	Sum
Anskaffelseskost 1.1	20 097 350	371 516	20 468 866
Tilgang	1 624 477	-	1 624 477
Avgang	-	-	-
Anskaffelseskost 31.12	21 721 827	371 516	22 093 343
Akkumulerte avskrivninger 1.1	6 847 260	-	6 847 260
Akkumulert avskrivning avgang	-	-	-
Årets avskrivninger	3 411 243	-	3 411 243
Akkumulerte avskrivninger 31.12	10 258 503	-	10 258 503
Bokført verdi 1.1	13 250 090	371 516	13 621 606
Bokført verdi 31.12	11 463 324	371 516	11 834 840
Årets resultatførte avskrivninger/nedskrivninger	3 411 243	-	3 411 243
Avskrivningssats	20 - 30%	0 %	20 - 30%

Note 10 – Anlegg
LHL konsern

	Driftsløsøre	Bygninger	Tomter	Sum
Anskaffelseskost 1.1	153 376 265	496 207 589	26 275 651	675 859 505
Tilgang	15 283 097	5 691 950	-	20 975 047
Avgang	-	-	-	-
Anskaffelseskost 31.12	168 659 361	501 899 540	26 275 651	696 834 552
Akkumulerte avskrivninger 1.1	82 324 293	136 419 918	-	218 744 211
Akkumulert avskrivning avgang	-	-	-	-
Årets avskrivninger	22 266 148	21 028 301	-	43 294 449
Akkumulerte avskrivninger 31.12	104 590 441	157 448 219	-	262 038 660
Akkumulerte nedskrivninger 1.1	-	84 836 428	574 827	85 411 255
Akkumulerte nedskrivning avgang	-	-	-	-
Årets nedskrivninger	-	15 980 148	-	15 980 148
Akkumulerte nedskrivninger 31.12	-	100 816 576	574 827	101 391 403
Bokført verdi 1.1	71 051 972	274 951 243	25 700 824	371 704 039
Bokført verdi 31.12	64 068 920	243 634 745	25 700 824	333 404 489
Årets resultatførte avskrivninger/nedskrivninger	22 266 148	37 008 449	-	59 274 597
Avskrivningssats	10-30%	2 %	0 %	

Note 11 – Aksjer

LHL mor

LHL etablerte 1.7.2002 LHL Holding AS. Selskapets formål er å eie og forvalte institusjoner m.v. som er etablert av LHL samt andre institusjoner som bygger på LHLs verdigrunnlag. Gjennom denne organiseringen vil LHL ha et effektivt redskap for koordinering, styring og kontroll av den samlede virksomhet.

Selskap	Forretnings-kontor	Eier / stemmeandel	Anskaffelses-kost	Bokført verdi 2015	Bokført verdi 2014
Aksjer i datterselskap:					
LHL Holding AS	Oslo	100 %	198 684 734	190 800 134	190 800 134
LHL Astma og Allergi AS	Oslo	100%	30 000	30 000	0
LHL Hjerneslag S	Oslo	100%	30 000	30 000	0
Sum aksjer i datterselskap			198 744 734	190 860 134	190 800 134
Andre aksjer og andeler:					
Egenkapitalinnskudd KLP	Oslo		3 238 080	3 238 080	2 947 964
Brisk kompetansesenter	Ålesund	18,75 %	89 000	89 000	89 000
De 10 humanitære AS	Oslo	12,50 %	15 000	15 000	15 000
Sum langsiktige investeringer i aksjer			3 342 080	3 342 080	3 051 964
Aksjer:					
AS Fauske Lysverk			174 844	89 700	89 700
DNB Norge			200 994	200 994	0
DNB Europa			9 800	9 800	0
DNB Aktiv 50			22 041	22 041	0
DNB Aktiv 30			104 634	104 634	0
DNB Rentepar			518 181	518 181	0
Samlet verdi aksjer og verdipapirer			4 372 574	4 287 430	3 141 664

Aksjepostene er bokført til laveste av anskaffelseskost og virkelige verdi.

LHL Gruppen

Aksjeposten er bokført til laveste anskaffelseskost og virkelige verdi. Følgende selskap inngår i LHL konsernet og er bokført i LHL Holding AS eller datterselskap (til laveste av anskaffelseskost og virkelige verdi).

Selskap	Forretnings- kontor	Eier / stemmeandel	Anskaffelses- kost	Bokført verdi 2015	Bokført verdi 2014
Andre aksjer og andeler:					
Egenkapitalinnskudd KLP	Oslo		19 716 662	19 716 662	17 732 522
Brisk kompetansesenter AS	Ålesund	19 %	89 000	89 000	89 000
De 10 humanitære AS	Oslo	10 %	15 000	15 000	15 000
Sum langsiktige investeringer i aksjer			19 820 662	19 820 662	17 836 522
Aksjer:					
AS Fauske Lysverk			174 844	89 700	89 700
DNB Norge			200 994	200 994	0
DNB Europa			9 800	9 800	0
DNB Aktiv 50			22 041	22 041	0
DNB Aktiv 30			104 634	104 634	0
DNB Rentepar			518 181	518 181	0
Andre aksjer			500	500	500
Samlet verdi aksjer og verdipapirer			1 030 994	945 850	90 200
Samlet verdi langsiktige aksjer			20 851 656	20 766 512	17 926 722

Selskap som inngår i LHL Konsern

Selskap	Forretnings- kontor	Eier / stemmeandel	Anskaffelses- kost	Bokført verdi 2015	Bokført verdi 2014
Aksjer i datterselskap:					
LHL Holding AS	Oslo	100 %	198 684 734	190 800 134	190 800 134

Datterselskap i LHL Holding

Selskap	Forretnings- kontor	Eier / stemmeandel	Anskaffelses- kost	Bokført verdi 2015	Bokført verdi 2014
LHL-Klinikkene AS	Oslo	100 %	70 442 000	56 653 156	56 653 156
Krokeide videregående skole AS	Bergen	100 %	945 422	0	0
LHL Eiendom Holding AS	Oslo	100 %	321 005 000	155 832 262	155 832 262
LHL Poliklinikk	Oslo	100%	30 000	30 000	30 000
Sum datterselskaper			392 422 422	212 515 418	212 515 418

Datterselskap i LHL Eiendom Holding AS				Bokført verdi	Bokført verdi
Selskap	Forretnings- kontor	Eier / stemmeandel	Anskaffelses- kost	2015	2014
Feiring Eiendom AS	Oslo	100 %	75 000 000	45 000 000	45 000 000
Røros Rehabiliteringsenter Eiendom AS	Oslo	100 %	60 030 000	60 030 000	60 030 000
Glittrelinikken Eiendom AS	Oslo	100 %	85 030 000	5 107 262	5 107 262
Skibotsenteret rehabiliteringssenter Eiendom AS	Oslo	100 %	10 030 000	10 030 000	10 030 000
Krokeide Rehabilitering Eiendom AS	Oslo	100 %	20 030 000	20 030 000	20 030 000
Andelsbidrag Ajastealli Borettslag	Oslo			122 400	122 400
Sum datterselskaper			250 120 000	140 319 662	140 319 662

Note 12 - Varebeholdning

LHL mor

	2015	2014
Varelager	677 238	767 377
Ukurans	-158 296	-193 381
Netto varebeholdning	518 942	573 996

LHL konsern

	2015	2014
Varelager	12 731 706	13 086 986
Ukurans	-158 296	-193 381
Netto varebeholdning	12 573 410	12 893 605

Note 13 - Fordringer

LHL mor

	2015	2014
Kundefordringer	7 452 508	5 356 835
Avsetning til tap	-4 875 260	-3 535 724
Sum kundefordringer	2 577 248	1 821 111
Andre fordringer	22 476 525	48 545 730
Avsetning til tap	-	-
Sum andre kortsiktige fordringer	22 476 525	48 545 730

LHL konsern

	2015	2014
Kundefordringer	100 860 678	63 054 616
Avsetning til tap	-5 025 046	-3 688 035
Sum kundefordringer	95 835 632	59 366 581
Andre fordringer	29 182 744	55 339 327
Avsetning til tap	-	-
Sum andre kortsiktige fordringer	29 182 744	55 339 327

Note 14 - Bank

Bundne bankinnskudd:

	2015	2014
Selskap	Skattetrekk	Skattetrekk
LHL	2 042 387	1 576 166
LHL-Klinikkene AS	18 365 272	18 077 778
LHL Eiendom Holding AS	4 559	4 108
Sum konsern	20 412 218	19 658 052
Øvrige bundne midler:		
Type midler	Beløp	Beløp
LHL, Klientkonto Testamentariske gaver	6 722 690	28 941 956

Note 15 – Egenkapital

LHL mor

	Driftssikkerhets kapital	Fonds avsetninger	Øvrig egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital 01.01.15	14 000 000	7 169 820	438 759 546	459 929 366
Avkastning R. O Pettersens fond		26 038		26 038
Årets resultat			3 467 742	3 467 742
Egenkapital 31.12	14 000 000	7 195 858	442 227 288	463 423 146

Det er gjennom årsoppgjørdisponering for 2010 foretatt en fondsavsetning på MNOK 5 som gjelder øremerking av egenkapitalen, herunder etablering av fond for Hjertelig hilsen kampanjen.

LHL konsern

	Driftssikkerhets- kapital	Fonds- avsetninger	Øvrig egenkapital	Sum annen egenkapital
Egenkapital 01.01.15	14 000 000	26 479 471	486 281 621	526 761 092
Avkastning R.O Pettersens fond – LHL		26 038		26 038
Benyttede fondsavsetninger 2014		-1 070 682	1 070 682	0
Årets resultat		0	12 614 748	12 614 748
Egenkapital 31.12	14 000 000	25 434 827	499 967 052	539 401 878

Resultatdisponeringer i konsernselskapene

Selskap	Resultat 2015	Resultat 2014
LHL Eiendom Holding AS	-45 610 303	-710 072
Feiring Eiendom AS	-4 672 716	6 881 074
Røros Rehabilitering Eiendom	3 903 029	-3 357 747
Glittre Klinikken Eiendom AS	-2 242 122	4 083 852
Skibotn Rehabilitering Eiendom AS	-248 510	788 164
Krokeide Rehabilitering Eiendom AS	817 306	15 804 103
LHL Holding AS	-48 495 845	-7 341 712
Krokeide vgs	0	2 877 183
LHL	3 467 742	33 666 731
LHL-Klinikkene AS	15 558 947	30 039 010
LHL Hjerneslag AS	75 084	0
LHL Astma og Allergi AS	84	0
LHL Poliklinikk	481	0
Sum	-77 446 823	82 730 586
Elimineringer	90 061 571	38 713 089
Konsernresultat	12 614 748	121 443 675

Note 16 - Gjeld

LHL mor

Langsiktig gjeld

	2015	2014
Forfaller i løpet av 1 år	3 000 000	3 000 000
Forfaller i løpet av 2-5 år	12 000 000	12 000 000
Forfaller senere en 5 år	39 000 000	42 000 000
Pantesikret gjeld (langsiktig gjeld samt driftskreditt)	54 000 000	57 000 000
Bokført verdi av eiendommer stillet som sikkerhet	78 433 612	79 661 256

Sikkerhet for pantesikret gjeld er stilt av Røros Rehabiliteringssenter Eiendom AS gjennom eiendommen Røros Rehabiliteringssenter.

Kreditrammen pr. 31.12.2015 var på 20 mill kr. Rammen er ikke benyttet pr. 31.12.2015. Kreditrammen er fleksibel og kan benyttes helt eller delvis av LHL Holding eller LHL.

LHL har to rentesikringsavtaler knyttet til låneporteføljen som gjelder eiendommene på Feiring og Glittre.

Rentesikringsavtalene er utløpt i november og desember 2015. Det er resultatført totalt kr 392 002 i forbindelse med avtalen i 2015.

LHL konsern

Langsiktig gjeld

Låntaker	2015	2014
Feiring Eiendom AS	39 850 000	46 490 000
Glitrelinikken Eiendom AS	28 000 000	28 000 000
LHL vedrørende Røros Rehabilitering Eiendom AS	54 000 000	57 000 000
Total pantesikringsgjeld	121 850 000	131 490 000
Forfaller i løpet av 1 år	9 640 000	9 640 000
Forfaller i løpet av 2 – 5 år	66 560 000	66 560 000
Forfaller senere en 5 år	45 650 000	55 290 000
Total pantesikret gjeld	121 850 000	131 490 000
Bokført verdi av eiendommer stillet som sikkerhet	241 817 442	274 983 552

Garantiansvar

LHL gruppen har kollektivt stilt sikkerhet for all ekstern gjeld. Her inngår aksjeverdier i døtre, bankinnskudd, fast eiendom og konsernmellomværende.

Lånetaker	Pantsatt eiendom	Bokført verdi	
		stillet som sikkerhet	Lånebeløp
LHL	Røros Rehabiliteringssenter	78 433 612	54 000 000
Feiring Eiendom AS	Feiringklinikken	82 898 800	39 850 000
Glittreklinikken Eiendom AS	Glittreklinikken	80 485 030	28 000 000
Sum		241 817 442	121 850 000

Kausjonistansvar og sikkerhetstillelser

Sikkerhetsstiller	Pantsatt objekt/eiendom	Til sikkerhet for	
			Beløp
LHL	Selvskyldnerkausjon	Ethvert mellomværende	100 000 000
Feiring Eiendom AS	Årnesveien 9 og 23		115 000 000
LHL		Glittre Klinikken Eiendom	111 292 096
Glittreklinikken Eiendom AS	Glittreklinikken	Ethvert mellomværende	85 000 000
Glittreklinikken Eiendom AS	Glittreklinikken		47 500 000
Glittreklinikken Eiendom AS	Glittreklinikken	Ethvert mellomværende	2 000 000
Skibotn Rehabilitering Eiendom	Skibotn	Konsernlån	47 500 000
Krokeide Rehabilitering Eiendom AS	Krokeide	Konsernlån	47 500 000

Rentesikringsavtale konsern:

Långiver	Hovedstol	Markedsverdi 31.12	Avtalt rente	Løper til	Låntager
DnBNOR	16 250 000	-416 354	3,97 %	02.11.2015	LHL*
DnBNOR	14 706 064	-403 795	4,02 %	21.12.2015	LHL*
DnBNOR	23 243 750	-623 700	4,11 %	07.12.2015	Feiring Eiendom AS
SUM gjeld med fast rente	54 199 814	-1 443 849			

*Eiendommene på Skibotn, Røros, Krokeide og Glittre ble overdratt til LHL Bygg AS pr. 31.12.2009. Låneporteføljen (eksklusiv lån Innovasjon Norge vedr. Røros) ble også overdratt til LHL Bygg AS. Tilknyttede rentesikringsinstrumenter er ikke overdratt, alle avtalene er utløpt i 2015 og er bokført til 0,- i regnskapet. I tillegg har Feiring Eiendom hatt en rentesikringsavtale som ikke er bokført som også har utløpt i 2015.

Covenantskrav

LHL gruppen har covenantskrav fra banken tilsvarende egenkapitalandel på 30% for gruppen pr 31.12.15. samt EBITDA (driftsresultat før av-/nedskrivninger og finansposter) på kr 50 mill for gruppen pr. 31.12.15, eksklusiv eventuelle salgsgevinster.

Note 17 - Nedlagte lag og fylkeslag

LHL mor

Ved nedleggelse av lag og fylkeslag, overføres gjenstående midler til LHL sentralt. Dette bokføres som kortsiktig gjeld. Etter 4 år overføres midlene endelig til LHL og føres mot egenkapitalen i LHL. Pr. 31.12.2015 er kr. 113 020 ført som slik gjeld.

Note 18 - Forskning og utvikling

Selskapet har et FOU fond som ligger som en del av egenkapitalen. I 2015 er det benyttet kr 1 070 682 av fondet og det er bevilget kr 1 399 467 til bruk i 2016. Som følge av omorganisering av eierskap vil aktivitet knyttet til FOU bli håndtert gjennom ordinær drift fra og med 2016, det er dermed ikke avsatt midler til fondet i 2015.

LHL mottar jevnlig gaver øremerket forskning. Slike midler føres over balansen. I løpet av 2015 er kr 3 193 308 av disse overført til LHLs Lungefond.

Note 19 – Leieforpliktelser

LHL mor

Selskapet leier kontorer i Storgata 33 A i Oslo, leieavtalen løper i 10 år gjeldende fra 15.05.2011 til 14.05.2021. Opprinnelig årsleie er kr 3 486 440 som indeksreguleres årlig etter konsumprisindeksen. Indeksregulert leie for 2015 er kr 3.581.576.

LHL Konsern

I tillegg til leieforpliktelsen ovenfor har LHL-klinikkene følgende leieforpliktelser, alle leiene indeksreguleres årlig i henhold til Statistisk Sentralbyrås konsumprisindeks.

Utleier	Leie ihht avtale	Leieperiode
Landsforeningen for hjerte og lungesyke	1 990 508	15.05.11 - 14.05.21
Feiring Eiendom AS	20 398 000	01.01.10 - 31.12.18
Røros rehabilitering eiendom AS	9 413 500	01.01.10 - 31.12.16
Glitreteknikken eiendom AS	17 200 000	01.01.10 - 31.12.18
Skibotn rehabilitering eiendom AS	2 066 000	01.01.10 - 31.12.18
Sum konserninterne husleier	51 068 008	
Norservice Eiendom AS	486 000	01.01.16 - 30.04.20
Nærland Parken AS	2 638 824	01.01.16 - 31.12.22
Teigland Eiendom AS	3 080 000	01.01.16 - 31.12.36
Sum eksterne husleier	6 204 824	
Total husleieavtaler	57 272 832	

Note 20 – Aktivitetsregnskap

LHL søker basert på regnskap 2015 medlemskap i stiftelsen Innsamlingskontrollen i Norge. Stiftelsen retningslinjer krever at det i tillegg til ordinært regnskap etter regnskapsloven avlegges et aktivitetsregnskap. Hensikten med dette regnskapet er å vise hvordan innsamlede midler er anskaffet og hvordan pengene er anvendt til formålet. Noten omfatter kun den delen av aktiviteten til LHL som er innsamlingsbasert. Her inngår ikke aktiviteter som lotteri eller omsetning i butikk. Prinsippet som er benyttet i fremstillingen er at det er fremstilt regnskaper for de enkelte innsamlingsaktivitetene med tilhørende kostnader. Administrasjonskostnader er i tillegg tildelt.

Innsamlingsprosenten fremkommer ved at det er gjort fratrukk for direkte kostnader knyttet til aktiviteten, samt administrasjonskostnader knyttet til i hovedsak personell. Medlemskontingenter er vist brutto med den delen av medlemskontingenten som tilfaller LHLs lokallag vist som brukt til formålet. Aktiviteter som ikke er finansiert gjennom innsamling finansieres av øvrige inntekter som lotteri, tilskudd med mer.

Postene er nærmere spesifisert under noten

Hovedaktivitet	Beløp i hele 1.000	Andel brutto ansk	Andel disp til formål
Medlemskontingent brutto til LHL	-12 732	16,5%	
Privatmarkedet	-35 098	45,3%	
Bedriftsmarkedet	-869	1,1%	
Gaver	-28 756	37,1%	
Brutto anskaffelser av midler	-77 455	100%	
Kostnader ved anskaffelser av midler	26 486	-27,9%	
Netto anskaffelse av midler	-50 969	72,1%	
Administrasjon	10 843	-12,1%	
Disponibelt til formålet	-40 126	60,0%	
Lokale og regionale aktiviteter	13 480	-17,4%	-33,6%
Utvikling og støtte til kurs	1 878	-2,4%	-4,7%
Helsefaglig kommunikasjon og helseopplysninger	9 617	-12,4%	-24,0%
Kommunikasjon og informasjon	10 017	-12,9%	-25,0%
Astma og Allergi og Hjerneslag	3 101	-4,0%	-7,7%
Annet organisasjonsarbeid	8 342	-10,8 %	-20,8%
<u>Klinikk og organisasjonsarbeid</u>	<u>2 985</u>	<u>-3,9%</u>	<u>-7,4%</u>
Sum organisasjonsarbeid	49 420	-63,8%	-123,2%
Årsresultat	9 294		

Medlemsinntekter

40% av totale medlemskontingentene fordeles videre til lokallaget der medlemmet har tilhørighet. I oversikten over vises 100% av medlemskontingenter som anskaffelse av midler. 40% andelen som utdeles til lokallagene ligger under organisasjonsarbeid på linjen lokale og regionale aktiviteter. I selskapets regnskap vises inntektene netto.

Privatmarkedet

LHL har hatt følgende innsamlingsaksjoner i 2015:

- Kalenderaksjon
- Påskeaksjon
- Sommeraksjon
- Høstaksjon
- Juleaksjon
- LHL venn

Bedriftsmarkedet

LHL har inngått produktavtaler med enkelte bedrifter

Gaver

LHL mottar testamentariske gaver, minnegaver og andre gaver. Har giver øremerket gavene overføres midlene til stiftelsene LHL Hjertefond, LHL Lungefond eller LHL Støttefond og er ikke inntektsført i LHL.

Kostnader

I kostnader ligger kostnader direkte knyttet til innsamlinger.

Administrasjonskost

Administrasjonskostnad består av personalkostnader knyttet til administrasjon av innsamlede midler.

Lokale og regionale aktiviteter

I lokale og regionale aktiviteter ligger 40% av medlemskontingentene, da disse midlene deles ut til lokallag til bruk til lokale aktiviteter. Ref omtale under medlemsinntekter ovenfor.

Utvikling og støtte til kurs

LHL utvikler og holder kurs slik som triminstruktørkurs og livredderskolen. Eventuelle kursinntekter er fratrukket.

Helsefaglig kommunikasjon og helseopplysningsarbeid

Her ligger aktiviteter knyttet til opplysningsarbeid for medlemmer og pasientgrupper som LHL retter seg mot. Arbeidet omfatter praktisk og opplysning og informasjon om sykdom og det å leve med sykdom. Her kan nevnes oksygenkurs, arbeid og helse, kolsråd med mer.

Kommunikasjon, informasjon

Her inngår arbeid med kommunikasjon mot medlemmer, interessegrupper, myndighetspersoner og media gjennom ulike kanaler som Det nytter, sosiale medier og politisk påvirkningsarbeid.

Arbeid med astma, allergi og hjerneslag

LHL har startet satsing på områdene astma, allergi og hjerneslag i 2015. Det er drevet informasjonskampanjer og opplysningsarbeid på områdene.

Annet organisasjonsarbeid

Her inngår arbeid mot LHLs lokallag og medlemsmasse og interessegrupper i LHL

Klinikk og organisasjonsarbeid

Her inngår kostnader til utvikling av LHLs helsetjenester og organisasjon

Til landsmøtet i Landsforeningen for hjerte- og lungesyke

Revisors beretning

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for Landsforeningen for hjerte- og lungesyke som består av foreningsregnskap, som viser et overskudd på kr 3 467 742, og konsernregnskap, som viser et overskudd på kr 12 614 748. Foreningsregnskapet og konsernregnskapet består av balanse per 31. desember 2015, resultatregnskap og kontantstrømpoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styret og generalsekretærs ansvar for årsregnskapet

Styret og generalsekretær er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge, og for slik intern kontroll som styret og generalsekretær finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for foreningens utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettviseende bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av foreningens interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatenes utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av foreningen og konsernet Landsforeningen for hjerte- og lungesyke' finansielle stilling per 31. desember 2015 og av deres resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag ISAE 3000 "Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon" mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av foreningens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Oslo, 11. mai 2016

PricewaterhouseCoopers AS

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Hans-Christian Berger'.

Hans-Christian Berger
Statsautorisert revisor